

GŁOS NARODU

NR. 551. — ROK XXVI.

CENA ZA OGŁOSZENIA (INSERTY):

Zwyczajne: 1 wiersz petiowy lub jego miejsce K. —20
Za wiersz 1 petiowy układ liczb. lub tab. „ —40
Nadesłane za wiersz peti. lub jego miejsce „ —80
Nekrologi i zawiadomienia od wiersza peti. „ 1—
Komunikaty prywatne, po kronice od wiersza peti. „ 1—50
Załączniki prospekty i cyrkularze, broszurki itp. dla zamieszczenia prenum. za 100 egz. „ 2—
dla miejscowych prenumerat. za 100 egz. „ 1—
Przy kilkunastu zamieszczeniach inzerat. nadesłane go itp. udziela Administracja odpowiedniego rabatu.

KRAKOW, CZWARTEK DNIA 9. LISTOPADA 1916 R.

PRENUMERATA „GŁOSU NARODU“ WYNOŚI, W KRAKOWIE W ADMINISTRACJI: MIESIĘCZNIE K. 3-80. KWART. K. 11— POŁROCZ. K. 21— ROCZNIE K. 40—
Za odnośnienie do domu w Krakowie, lub za przesyłkę pocztową do Austro-Węgier, Niemiec i Królestwa Polskiego dolicza się po 60 hal. miesięcznie. — Cena Nru wynosi w Krakowie: Wydanie poranne 12 hal. Wydanie wieczorne 8 hal. Na prowincyi: Wydanie całodzienne 16 hal.

ADRES REDAKCYI I ADMINISTRACYI: KRAKÓW, ULICA ŚW. TOMASZA L. 35. TEL. REDAKCYI 190. — ADMIN. I DRUKARNI 3344. — TELEGR.: „GŁOS NARODU“ KRAKÓW.

WYDANIE WIECZORNE.

ZAMAWIAĆ DZIENNIK MOŻNA:

Przez urzędy pocztowe, Agencje dzienników, lub też wprost w Administracji „Głosu Narodu“ w Krakowie.

WPLATY MOŻNA USKUTECZNIAC:

1) Przez Pocztaową Kasę Oszczędności Nr 23.993
2) Przez Filię Banku Krajowego w Krakowie na rachunek bieżący Wydawnictwa „Głosu Narodu“
3) Przekazem pocztowym pod adresem Administracji „Głosu Narodu“ w Krakowie, ul. św. Tomasza l. 35.

Biuletyn austro-węgierski.

Wiedeń, dnia 9 listopada.

Urzędowo donoszą dnia 9. listopada 1916:

Wschodni teren.

Front wojsk generała kawalerii arcyksięcia Karola: Na południe i południowy wschód od przełęczy Szurduk speliły rumuńskie ataki ponownie na niczem. Koło Spini poczyniliśmy dalsze postępy; wzięto 150 jeńców i dwa działka.

Na zachód od Toelgyes i koło Belbor zostali Rosyanie, którzy tu się posunęli, przez niemieckie wojska z powrotem odrzuceni.

Front wojsk generała polnego marszałka księcia Leopolda bawarskiego: Prócz żywej działalności ogniowej na froncie z obu stron linii kolejowej Złoczów—Tarnopol nie było żadnych wydarzeń.

Włoski teren.

Położenie jest bez zmiany.

Południowo-wschodni teren.

Nad Vojską miejscami mierny ogień artylerii.

Zastępca szefa sztabu generalnego von Hoefer mpp.

Nowy prezydent Stanów.

Jak donieśliśmy wczoraj za Biurem kor. prezydentem Stanów Zjednoczonych został Hughes, kandydat republikański. Karol Evans Hughes urodził się 11 kwietnia 1862 roku jako syn pastora Dawida Karola w małej miejscowości Glenswallow w Stanie Nowego Jorku. Po ukończeniu studiów uniwersyteckich, które odbywał na różnych wszechświeciech, był jakiś czas adwokatem w Stanie N. Jorku, lecz niebawem przerzucił się do polityki. W r. 1906 wybrany został gubernatorem swego rodzinnego Stanu, a wybrany ponownie w r. 1908, złożył swój urząd przed kadencją (w r. 1910), przechodząc do sądu związkowego, mianowany przez Tafta dożywotnim sędzią najwyższego trybunału Stanów Zjednoczonych.

Hughes — kandydatem trustów?

Wiedeń. Pisma tutejsze omawiając wybór Hughesa wspominają między innymi: Brał on udział w wielkich spekulacjach finansowych i w polityce swej popierany był przez wielką finansjery. Uważają go za kandydata grupy Morgan-Montom-Lewis. Pozostaje on nadto w ścisłych stosunkach handlowych z Carnegie i młodym Rockefellerem i wskutek tego uważają go za kandydata finansjery i trustów.

Hughes i Wilson głosowali na siebie.

Rotterdam. Jak donoszą tutejsze dzienniki, w wyborach wzięli udział osobiście obaj kandydaci Hughes i Wilson i oddali swe głosy do urny. O wyniku wyborów miał się Roosevelt wyrazić, że zapewnia on utrzymanie narodowego honoru Stanów. Roosevelt zaprzeczył dalej jakoby miał w przyszłości doradzać Hughesowi w politycznych sprawach.

Zwycięstwo za 340.000 dolarów...

Karlsruhe. Według doniesień „Berliner Tageblattu“ kosztu wyborów wyniosły u republikańców 1,668.000 dolarów, a u demokratów 1,328.000 dol. Obydwie te cyfry uważają za dość niskie.

Nowy prezydent a Niemcy.

Berlin. Pisma tutejsze zaznaczają, że wybór Hughesa nie wpłynie na zmianę stosunków Stanów Zjednoczonych do Niemiec. Głosowanie bowiem nie ujawniło żadnych tendencji wojennych, miśzkających zaś w Berlinie miarodajni Amerykanie, wyrazili nadzieję, że Hughes wystąpi energicznie przeciw naruszeniu neutralności Stanów przez Anglię.

Obie partie zwyciężyły?...

Nowy Jork. (B. kor.) Biuro Reutersa donosi: Podczas gdy wczorajsze wiadomości o wyborze Hughesa brzmiały tak pozytywnie, że nawet sam Wilson je uznawał, ostatnie relacje wyborcze z dalekiego zachodu i innych Stanów przedstawiają położenie dosyć niejasno. Obie partie przypisują sobie zwycięstwo.

Hughes czy Wilson?

Londyn. (B. kor.) Biuro Reutersa donosi: Według doniesienia pism nowojorskich, prezydent partii demokratycznej telegrafował do przewodniczących swej partii we wszystkich stanach i dystryktach, że Wilson został ponownie wybrany. Muszą oni osobiście czuwać nad tem, aby urny wyborcze były strzeżone, gdyż przeciwnicy są bezwzględni.

Rosya „nie chce“ już Polski.

Budapeszt. „Pester Lloyd“ otrzymał następującą depeszę z Berlina: Z nad granicy rosyjskiej donoszą:

W prasie rosyjskiej mnożą się w uderzający sposób głosy, które domagają się, aby nie rozlewać więcej krwi dla odzyskania Polski. Zaprzeczanie to wypowiada zwłaszcza prasa konserwatywna (prawicowa). Świeżo nawet „Nowoje Wremia“ musiało stwierdzić, że w najszerszych kołach społeczeństwa rosyjskiego daje się zauważyć silną niechęć do odzyskiwania Polski.

Ententa wobec proklamacyi.

Wrażenie we Francji.

Bazylea. Donoszą tu z Paryża, iż cenzura francuska zezwoliła na ogłoszenie proklamacyi niezawisłego państwa polskiego bez żadnej zwłoki. Niektóre dzienniki wydały osobne dodatki, które rozlepiły na murach. Wiadomość o proklamowaniu wywarła wielkie wrażenie.

Genewa. Radykalna prasa paryska przyznaje, że proklamowanie niezawisłego państwa polskiego wywołało ogromne wrażenie i obawia się, że fakt ten wywoła zwrot w usposobieniu Polaków, którzy dotąd pozostali wiernymi Rosji.

Omawiając proklamację niezawisłego państwa polskiego, „Temps“ i „Matin“ podnoszą, że mocarstwa centralne chciały w ten sposób wzmożnić swoją potęgę w Europie i Ameryce; o wiele ważniejszą atoli jest sprawa przyrostu sił wojennych mocarstw centralnych po odbudowaniu Polski. Manifesty, ogłoszone w Wiedniu i Berlinie, są następstwem błędów, popełnionych przez koalicję, a także — jak dodaje „Temps“ — ubolewania godnych nadużyć biurokracji rosyjskiej.

„Journal des Debats“ sądzi, że Petersburg nie wypowiedział jeszcze ostatniego słowa.

Wynurzenia włoskie.

Budapeszt. Z Lugano donoszą do „Pester Lloyd“: Cios ogłoszenia niepodległości Polski trafił w samo serce mocarstw ententy. Świadczy o tem przepełnione gniewem wynurzenia jej prasy. Medyolański „Corriere della Sera“ w artykule zatytułowanym „Czwarty podział Polski“ atakuje w gwałtowny sposób nowy twór państwowy, nazywa go przejęciową formą dla późniejszego weilenia przez mocarstwa centralne i widzi w nim posunięcie szachowe, które ma na celu spiętrzyć przed Rosją trudności na przyszłość. Dziennik włoski grozi Polakom, że utracą sympatię liberalnej Europy, jeżeli połączą swe losy z wrogami koalicji. Artykuł, pisany w najwyższym wzburzeniu, przelewa się od inwektyw pod adresem państw centralnych.

Zurych. „Messagero“ nazywa proklamowaną polską niezawisłość pierwszym krokiem, wiodącym do urzeczywistnienia zasady narodowości w Europie wschodniej. „Avanti“ twierdzi, że państwa centralne dokonały tego aktu w przewidywaniu warunków pokojowych. Katolicki „Italia“ pisze, że krok ten ze stanowiska politycznego jest brzemieniem w następstwie, gdyż oznacza wielkie wzmożenie państw centralnych.

Lugano. „Secolo“, podawszy wiadomość o proklamacyi państwa polskiego, zaklina Polaków, ażeby nie ulegli majakom mocarstw centralnych, którym zależy tylko na tem, ażeby Rosji przysporzyć trudności. Mimo to przyznaje „Secolo“, że Polacy mają powód do nieufności wobec Rosji, powinni atoli uzbroić się w cierpliwość, gdyż tylko koalicja może im przynieść zjednoczenie.

Lugano. Dziennikowi „Secolo“ skreśliła cenzura część artykułu, zawierającego gwałtowne ataki na Rosję, że nie dotrzymała przyrzeczeń, danych Polakom w jesieni 1914 roku, a tem samem dała mocarstwom centralnym możność uprzedzenia jej. Pismo zaklina, imieniem demokracji europejskiej, Polskę, aby nie stała się piłką w rękę mocarstw centralnych.

Głosy prasy angielskiej.

Budapeszt. Z Bazylii donoszą do „Pester Lloyd“: O proklamowaniu królestwa polskiego odezwały się w prasie angielskiej pierwsze „Daily News“, które piszą między innymi: Nie ulega wątpliwości, że chodzi tu o pełen znaczenia moment historyczny. Czyżby ententa znowu miała przyjść za późno ze swą polityką wyzwalań narodów?

Rotterdam. „Westminster Gazette“, omawiając sprawę manifestu niepodległości Polski, zaznacza, że pierwszą rzeczą, która się przytem rzuci w oczy, jest że Rosya sama przychyliła się do powstania nowego Królestwa.

Co mówią polscy zwolennicy ententy?

Wiedeń. Do N. Fr. Presse“ donoszą z Lugano: Kierownik polskiej Agencji prasowej w Rzymie oświadcza w turyńskiej „Stampie“: Proklamowanie niezawisłego państwa polskiego jest znakomitą pomocą dla ententy z strony mocarstw centralnych, zwłaszcza ze względu na wrażenie, jakie fakt ten wywrze na ludność polską i na neutralnych. Przyszłość Polski nie została jednak jeszcze rozstrzygnięta w drodze koncesji ze strony mocarstw centralnych. Przyszłość

ta zależy od wyniku wojny i Polacy chętnie będą widzieć, gdy koalicja ze swej strony już teraz uczyni również krok decydujący. Polacy chcą netylko mieć niezawisłość, chcą też być zjednoczeni. Koalicja powinna uznać prawa Polaków i dołączyć Poznań.

Budapeszt. Do „Pester Lloyd“ donoszą z Genewy: „Journal de Geneve“ zamieścił na czele numeru pismo, otrzymane z kół polskich, które wskazuje na szereg błędów, popełnionych przez Rosję i na niepojętą bezczynność koalicji w sprawie polskiej. Oburzające okrucieństwa rosyjskie podczas obsadzenia Galicji — wywodzi autor artykułu — bezmyślne zniszczenie niezliczonych osad ludzkich, uprowadzenie niewinnych, bezbronnych rodzin w głąb Rosji, oto, co położyło kamień węgielny pod stworzenie nowej Polski przez Wiedeń i Berlin.

Lugano. Włoski „Secolo“ donosi: Polacy, żyjący w krajach, należących do koalicji, zamierzają zwołać w Paryżu kongres, celem zajęcia stanowiska względem nowego królestwa.

Półurzędowy głos bułgarski.

Sofia. (B. kor.) Półurzędowa gazeta „Prawo Lidu“ ogłasza w sprawie wskrzeszenia Polski dłuższy artykuł, w którym pisze: Pełną okropnością jest historia Polski, ale najstraszniejsząmi były czasy, w których Polacy cierpieli pod jarzmem rosyjskiem. Dopiero wielkie czyny broni austro-węgierskiej i niemieckiej przyniosły umiędzynarodowienie polskiemu wolność. Polska wyzwolona została ostatecznie z pazurów despotyzmu rosyjskiego. Przyszłość Polski związana jest nierozdzielnie z przyszłością mocarstw centralnych. Oby Polacy, jeżeli zajdzie tego potrzeba, na ołtarzu wolności ponieśli jeszcze dalsze ofiary i serdeczną okazali wdzięczność obu cesarzom i ich walecznym ludom. Polska przez mocarstwa centralne powstała, bez nich nie mogłaby istnieć. Niech więc te mocarstwa czci i wspiera.

Wynurzenia pośła Scheidemanna.

Budapeszt. Przywódca niemieckich socjal-demokratów, pośła Scheidemann, miał interesującą rozmowę z korespondentem „A Vilag“, w której powiedział między innymi: Odnosnie do pogłosek o odrębnym pokoju z Rosją to sądzę, że nie opierają się one na prawdzie, a tłumaczy je jedynie to, że konserwatystom niemieckim przyjemniej było porozumieć się z reakcyjnymi rosyjskimi, niż z liberalnymi i demokratycznymi państwami zachodnimi. O możliwości pokoju wspomniał p. Scheidemann: Na razie niema wielkich widoków, by doszło gdzie do porozumienia; największą trudność przedstawia stanowisko socjalistów francuskich. Podczas gdy my od pierwszej zaraz chwili wyjaśniliśmy, że nie dążymy do zdobyci terenowych, francuscy socjaliści-demokraci upierają się przy żądaniu oddania Francji Alzacji i Lotaryngii. Gdyby socjaliści francuscy przyjęli nasze warunki, miałyby to doniosłe skutki, bo po ustąpieniu ich z rządu francuskiego, zmieniliby się musiła nacjonalistyczna polityka Republiki. Wobec Rosji przedstawia się sytuacja odmienna, do naszych bowiem głównych zasad należy uwalniać cięniężone narodowości. Tereny zajęte w wojnie przez nas nie są rosyjskie i oderwanie ich od Rosji nie będzie mieć znaczenia, gdy nie uwolnimy tamtejszych narodów. Naszym obowiązkiem jest uwolnić Polaków i zrzuć z niemieckiej Kurlandji jarzmo rosyjskie. Nie da się to jednak przeprowadzić, gdy Rosya znajdować się będzie w bezpośrednim sąsiedztwie z nami i z monarchią austro-węgierską. Rosya zagrożać będzie zawsze pokojowi europejskiemu i musi też być posunięta dalej ku granicy azjatyckiej.

Z Grecji.

Venizelos a król Konstantyn.

Londyn. (B. kor.) „Times“ donosi z Aten: Pismo „Eleutheros Typos“ ogłasza rozmowę z Venizelosem, w której tenże pogłoski, jakoby zamierzał pomaszerować na Ateny, określił jako dziwaczny wymysł tych, którzy spór z królem chcą wyzyskać dla własnych celów. Oświadczył on: Krytykowaliśmy tron, gdy porozumienie między tronem i narodem zostało naruszone. Chociaż popełniono nadużycie władzy, nie zwracaliśmy się przeciw osobom ani przeciw urządzeniom, nie żądaliśmy nawet ograniczenia królewskich przywilejów lecz jedynie dokładnego ustalenia praw i obowiązków króla. Gry parlament się zbiera, musi on jasno ustalić obowiązki i prawa tronu, i uniemożliwić, aby król miał prawo mianować ministrów ze swych ulubieńców, bez uwzględnienia woli narodu, jeśli mamy mieć sukcesy. Nasza polityka uzasadniona jest tem, że widzieliśmy, jak przewrotnie działał król, gdy naruszał konstytucję. Na pytanie, czy król zamierza powołać na nowo dawną Izbę, wybraną w maju 1915, odpowiedział Venizelos, że nie jest to nieprawdopodobnem, gdyż przez to uniknęłoby się wyborów. W nowym parlamencie muszą znaleźć odpowiednie zastępstwo wszystkie okręgi, które wyraźnie ujawniły swą sympatię dla ruchu narodowego i wszystkie kolonie, które ruch ten bardzo wspomagały. Wreszcie Venizelos wyraził zadowolenie, że sprzymierzeni swem zachowaniem się uznali jego rząd i dał wyraz nadziei, że nastąpi zupełne uznanie tegoż.

Wyodrębnienie Galicji.

Rusini ubolewają nad upadkiem centralizmu.

Wobec zapowiedzianego przez cesarza nadania Galicji „prawa samodzielnego urządzania swoich spraw krajowych“ snuje organ ruski „Dilo“ następujące refleksje:

„Gdy na postanowienie wyodrębnienia Galicji spojrzymy ze stanowiska historycznego, to mamy przed sobą nie oderwany w dziejach tego państwa fakt, lecz nowy etap, nowy krok naprzód na drodze ustawicznego rozdrabniania historycznej własności w krajach i narodach, które charakteryzuje ostatnie stulecie istnienia tej monarchii. Cofnijmy się tylko do r. 1866: za wyodrębnieniem ostatka dawnych posiadłości włoskich, Weneecji, na rzecz Napoleona III poszło wyodrębnienie bogatego dziedzictwa krajów korony św. Szczepana na rzecz plamienia madziarskiego i państwa madziarskiego, a dziś z kolei przychodzi wyodrębnienie największej w państwie prowincyi — Galicji“.

Postawimy w ten sposób na jednym poziomie przyszłe galicyjskie prawo „samodzielnego urządzania spraw krajowych“, które mądrość monarchii przyznała naszemu krajowi, z — utratą Weneecji (!). „Dilo“ karci surowo Niemców za brak zmysłu państwowego. „Dziwnie jakoś — powiada — zbudowana jest psychika Niemców austriackich. Ani okruszynki zmysłu dla potrzeb wielkopanstwowych, ani śladu nowoczesnych porównań w imperyalistycznych! Bosnie i Hercegowinę, jedyną zdobycę monarchii za całe stulecie, przyczynił jej madziar Andrassy naprzekór zawziętym protestom Niemców austriackich. Ci ostatni bali się, aby państwo austriackie przypadkiem się nie powiększyło choćby nawet najcięższą prowincją, dlatego tylko, że nabytek ten był krajem niemieckim“. „W czasach wszechświatowego imperyalizmu — kończy „Dilo“ — tok swoich uwag, porozrywany tu i ówdzie przez olówek cenzury — co za zaskorupiałość polityczna!“

Brusiłow grozi odwrotem.

Monachium. Z Hagi donoszą do „Münchener Neueste Nachrichten“: Dziennik „New Age“ donosi, że generał Brusilow miał wystosować do Anglii i Francji apel, aby mu dostarczyły więcej artylerii, zwłaszcza zaś ciężkiej i amunicji. Zaznaczył przytem, że w przeciwnym razie nie innego mu nie pozostanie, jak rozpocząć odwrot; że jest on w gorszym o wiele położeniu, niż była armia angielska podczas pierwszej kampanii zimowej. W niektórych punktach swego frontu mógł on nieustannie ogniom artyleryjskiemu przeciwstawić tylko piechotę i własnymi oczyma widział, jak skutkiem braku artylerii, dostownie 10.000 jego żołnierzy zostało zmierzniętych. Tak dłużej być nie może. Rosya straciła teraz 6 milionów, a własna jego produkcja granatów nie przenosiła, jeszcze przed kilku miesiącami, 30.000 miesięcznie. Dziennik żąda od urzędu wojennego, ażeby wysłuchał wezwania Brusilowa o pomoc, jak się jednak okazało, otrzymał już odpowiedź, że nie więcej zrobić się nie da, albowiem konieczność pokrycia własnych ciężkich strat poniesionych przez Anglię i Francję czyni niemożliwym zwiększenie przez te państwa wyrobu amunicji.

Nowe walki pod Rygą.

Zurych. Sprawozdawca „Corriere della sera“ donosi z Londynu o ożywionych walkach w odcinku Rygi. Prawdopodobnie starają się Niemcy zdobyć dogodniejsze stanowiska, ponieważ zima zapowiada się bardzo sroga. W każdym razie okazuje się, że Niemcy są stroną zaczepną. Rosyjanie usiłują udaremnić postępy ich, silnym ogniem ciężkiej artylerii.

Wojna z Rumunią.

Ufortyfikowanie linii Dunaju.

Kopenhaga. Petersburski „Russkij Inwalid“ donosi w jawnie inspirowanym artykule, że rosyjskie naczelné dowództwo postanowiło ufortyfikować na rumuńskim froncie tylko linię Dunaju. Linia ta ma być w ten sposób obudowana, że zajęcie jej uważać można jako wykluczone.

W Dobrudży.

Berlin. Według wiadomości, jakie otrzymała prasa szwajcarska z Mediolanu, donoszą z granicy rumuńskiej: W północnej Dobrudży odbyły znowu walki, na południe od linii Ostrowo—Babadagh. Od dwóch dni toczą się utarczki między piechotą rumuńską a bułgarską, zwłaszcza w pagórkowatym obszarze Ostrowa. Do tej pory położenie nie zmieniło się znacznie. Obie strony rozwijają nadzwyczaj gwałtowną czynność wywiadowczą.

Mediolan. Z Londynu donoszą do „Secolo“: Rosya i Rumunia mają silne postanowienie walczyć dalej energicznie w Dobrudży.

Berlin. Według doniesienia otrzymanego przez pisma szwajcarskie z Petersburga, mianowany niedawno komendant armii w Dobrudży, generał Zajackowski, ma być postawiony przez sąd polowy.

Ataki lotnicze na Bukareszt.

Bazylea. „Daily Telegraph“ donosi z Bukaresztu: W ostatnich dniach zaatakowali znow lotnicy nieprzy-

